ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA
VOL. XXXVIII SECTIO H 2004

Instytut Ekonomii, Wydział Ekonomiczny UMCS

PIOTR CHADAŁA

Struktura podaży kredytu sektora bankowego w Niemczech w latach 1994–2003

The structure of lending by banks (Monetary Financial Institutions) in Germany in 1994–2003

WSTĘP

Opracowanie przedstawia strukturę podaży kredytu sektora bankowego w Niemczech w latach 1994–2003. Analizę przeprowadzono na podstawie aktualnych danych opublikowanych w styczniu i lutym 2004 roku przez Deutsche Bundesbank oraz Statistisches Bundesamt.

Zasadnicza część opracowania została poprzedzona syntetyczną informacją dotyczącą gospodarki niemieckiej jako otoczenia, w którym funkcjonuje system bankowy. Przedmiotem analizy są zmiany w strukturze podaży kredytu, ze szczególnym uwzględnieniem udziału w niej instytucji finansowych i niefinansowych, terminów zapadalności aktywów, struktury branżowej podmiotów finansowanych poprzez kredyty i pożyczki bankowe. Opracowanie zawiera również część poświęconą udziałowi należności od sektora publicznego w strukturze kredytu ogółem.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE DZIAŁANIA BANKÓW – SYNTEZA STANU GOSPODARKI

W roku 2003 w Niemczech zanotowano ujemne tempo przyrostu Produktu Krajowego Brutto. Spadek wyniósł 0,1 proc. w porównaniu z rokiem 2002. Ożywienie widoczne w drugim półroczu nie zniwelowało rozmiarów spadku w pierwszej części roku. PKB w czwartym kwartale wzrósł nieznacznie w porównaniu z kwartałem trzecim o 0,2 proc. Wydatki konsumpcyjne państwa w ujęciu

rocznym wzrosły o 0,7 proc, podczas gdy osób prywatnych spadły o 0,2 proc. Inwestycje brutto również wykazały spadek o 3,3 proc. w odniesieniu do roku poprzedniego.

Produkt Krajowy Brutto w cenach bieżących wyniósł w 2003 roku 2130 mld euro. W tym samym czasie dochód realny gospodarstw domowych wzrósł o 0,9 proc. do 1378 mld euro. Sektor państwowy wykazał deficyt w wysokości 86 mld euro, co w cenach bieżących stanowi 4 proc. PKB. Na koniec roku 2003 zadłużenie budżetu centralnego osiągnęło 768 mld euro i było o prawie 43 mld większe niż przed rokiem. Zdecydowana większość przyrostu zadłużenia została zrealizowana poprzez rynek kapitałowy. Sytuacja na rynku pracy w dalszym ciągu cechowała się zmniejszającym zatrudnieniem. Na koniec grudnia 2003 roku liczba osób oficjalnie zarejestrowanych jako bezrobotne wyniosła 4,34 mln, tym samym stopa bezrobocia wyniosła 10,4 proc. Jednocześnie w gospodarce utrzymywało się niskie tempo wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych. Wskaźnik CPI w wyrażeniu rok do roku wyniósł 1,1 proc.[1]

PODAŻ KREDYTU SEKTORA BANKOWEGO W NIEMCZECH

W niemieckim systemie bankowym działają dwie grupy banków. Są to banki uniwersalne (Universalbanken) i banki specjalistyczne (Spezialbanken). Na koniec kwietnia 2003 roku działalność prowadziły 2592 banki, wśród nich 213 banków specjalistycznych. Pod względem formy prawnej wyróżnia się banki prywatne, banki publiczne oraz banki spółdzielcze. Wszystkie mają prawo do prowadzenia czynności bankowych określonych zapisami ustawy regulującej działalność instytucji kredytowych „Gesetz ber das Kreditwesen".[2] Na koniec listopada 2003 roku wielkość sumy bilansowej niemieckiego systemu bankowego wyniosła 6 456,1 mld euro, co stanowi około 35 proc. sumy bilansowej banków działających w strefie euro.[3]

Analiza struktury kredytu sektora bankowego w Niemczech zostanie poprzedzona prezentacją zmian zachodzących w wielkości aktywów tego sektora, które w dużej mierze determinowane są ogólnym stanem gospodarki oraz tempem jej wzrostu. Tabela 1 przedstawia sumę bilansową sektora bankowego w Niemczech, uwzględniając jednocześnie udział należności od sektora finansowego i niefinansowego.

W analizowanym okresie 1994–2003 miał miejsce stały nominalny wzrost wielkości aktywów sektora bankowego. Jednocześnie następowały zmiany udziału należności od sektora finansowego i niefinansowego. Przebieg tego procesu przedstawia ryc. 1.

[1] Dane charakteryzujące sytuację gospodarczą podaję za Statistisches Bundesamt (http://www.destatis.de, data pobrania 21.02.2004 r.).

[2] *Gesetz ber das Kreditwesen (Kreditwesengesetz)* z 9 września 1998 roku (BGBl I s. 2776 z późn. zmianami).

[3] S. Flejterski, I. Romiszewska, *Niemiecki system bankowy*, TWIGGER, Warszawa 2004, s. 40–49.

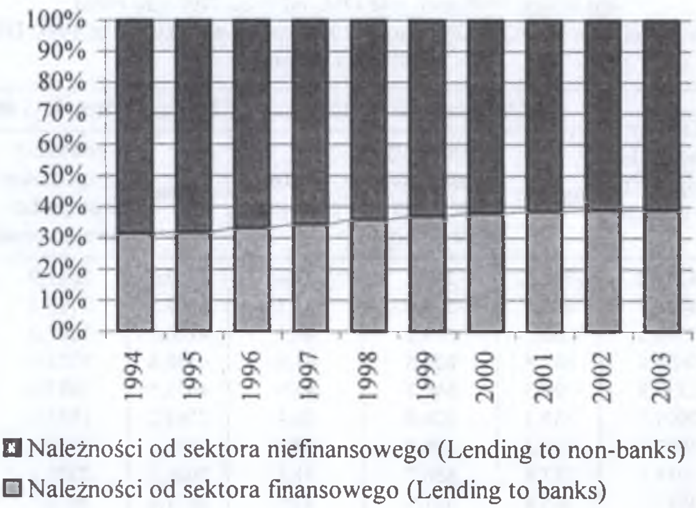
Tab. 1. Aktywa niemieckiego sektora bankowego w latach 1994–2003* (do końca 1998 roku mld DM, od roku 1999 mld euro)

Assets of banks (MFIs) in Germany in 1994–2003 (up to the end 0f1998, DM bilion, from 1999 euro billion)

	Lata									
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Aktywa ogółem	7205,7	7778,7	8540,5	9368,2	10 355,5	5678,5	6083,9	303,1	6394,2	6456,1
Kasa i operacje z bankiem centralnym	26,2	27,3	30,3	30,7	29,9	17,2	16,1	14,6	17,9	13,1
Należności od sektora finansowego	2030,1	2210,2	2523,0	2836,0	3267,4	1836,9	1977,4	2069,7	2118,0	2126,2
Należności od sektora niefinansowego	4411,4	4723,3	5084,7	5408,8	5833,9	3127,4	3249,9	3317,1	3340,2	3350,9

* Wielkości podane w tabeli obejmują dane na koniec roku, jedynie w części odnoszącej się do roku 2003 podano dane na koniec listopada.

Źródło: *Deutsche Bundesbank Monthly Report*, Vol. 56, No 1, January 2004, s. 20–21; *Statistical Supplements to the Monthly Report*, „Banking Statistics", February 2004; *Deutsche Bundesbank Annual Report 2002*.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Ryc. 1. Udział należności od sektora finansowego i niefinansowego w ogólnej sumie aktywów sektora bankowego w Niemczech w latach 1994–2003

The share of lending to banks (MFIs) and to non-banks (non-MFIs) in the total assets of MFIs in 1994–2003

Z wykresu jednoznacznie wynika, iż w okresie ostatnich dziesięciu lat nastąpiła zmiana struktury należności sektora bankowego, polegająca na zwiększeniu udziału należności od sektora finansowego.[4] Udział ten zwiększył się z 31,0 proc. w roku 1994 do 39,0 proc. w listopadzie roku 2003. Jednocześnie, pomimo nominalnego wzrostu, spadł w ogólnej strukturze aktywów udział należności od sektora niefinansowego. Dodatkowo tę grupę należności można różnicować na należności od podmiotów krajowych i podmiotów posiadających swoje siedziby w innych krajach Unii Europejskiej. Zdecydowanie przeważają kredyty i pożyczki udzielone podmiotów rodzimym. Ich wielkość nominalna na koniec listopada 2003 roku osiągnęła 3 103,5 mld euro, podczas gdy należności od podmiotów niefinansowych z pozostałych krajów Unii Europejskiej to 247,4 mld euro.[5]

Kolejny etap analizy będzie polegał na prezentacji struktury kredytów i pożyczek udzielonych krajowym nie-bankom.[6] Szczególny nacisk zostanie położony na strukturę terminową należności oraz na udział w niej władz publicznych. Na podstawie danych przedstawionych w tabeli 2 można sformułować szereg wniosków. Po pierwsze, należy stwierdzić, iż w badanym okresie 1994–2003 następował ciągły nominalny wzrost należności od sektora niefinansowego, jedynym wyjątkiem

Tab. 2. Kredyty i pożyczki udzielone krajowym nie-bankom w Niemczech w latach 1994–2003*
(do końca 1998 roku mld DM, od roku 1999 mld euro)
Lending to non-banks (non-MFIs) in Germany in 1994–2003 (up to the end of 1998, DM billion, from 1999 euro billion)

Lata	Kredyty i pożyczki krajowych nie-banków	Należności krótkoterminowe			Należności średnio- i długoterminowe		
		ogółem	podmioty gospodarcze i gospodarstwa domowe	władze publiczne	ogółem	podmioty gospodarcze i gospodarstwa domowe	władze publiczne
1994	4137,2	583,5	549,1	34,4	3553,7	2661,9	891,8
1995	4436,9	615,2	584,0	31,3	3821,7	2785,5	1036,2
1996	4773,1	662,2	617,2	45,1	4110,8	3007,2	1103,6
1997	5058,4	667,8	625,8	41,9	4390,6	3223,4	1167,2
1998	5379,8	704,3	661,3	43,0	4675,5	3482,4	1193,2
1999	2904,5	355,3	328,9	26,4	2549,2	1943,6	605,6
2000	3003,7	371,2	348,2	22,9	2632,5	2038,6	593,9
2001	3014,1	387,9	356,7	31,2	2626,2	2070,2	556,0
2002	2997,2	365,4	331,9	33,5	2631,8	2079,7	552,1
2003	3012,2	360,7	317,5	43,2	2651,5	2097,0	554,5

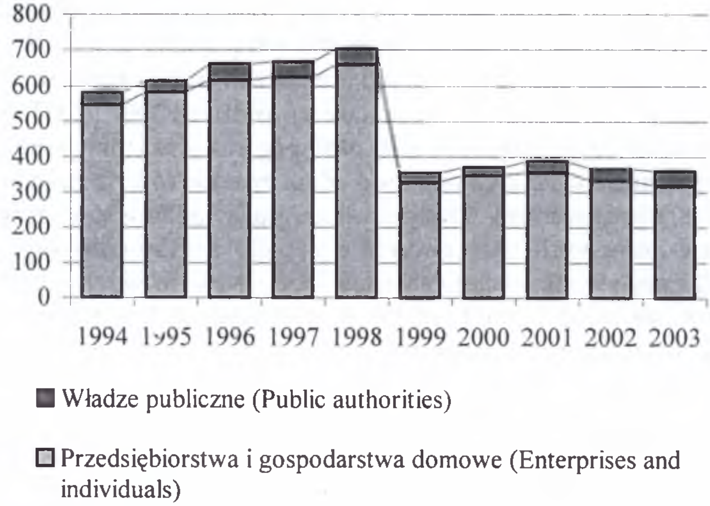
* Wielkości podane w tabeli obejmują dane na koniec roku, jedynie w części odnoszącej się do roku 2003 podano dane na koniec listopada.

Źródło: *Deutsche Bundesbank Monthly Report*, Vol. 56, No 1, January 2004, s. 30–31; *Statistical Supplements to the Monthly Report*, „Banking Statistics", February 2004; *Deutsche Bundesbank Annual Report 2002*.

[4] Kategoria ta od roku 1999 obejmuje należności od banków (*monetary financial institutions*) w strefie euro.

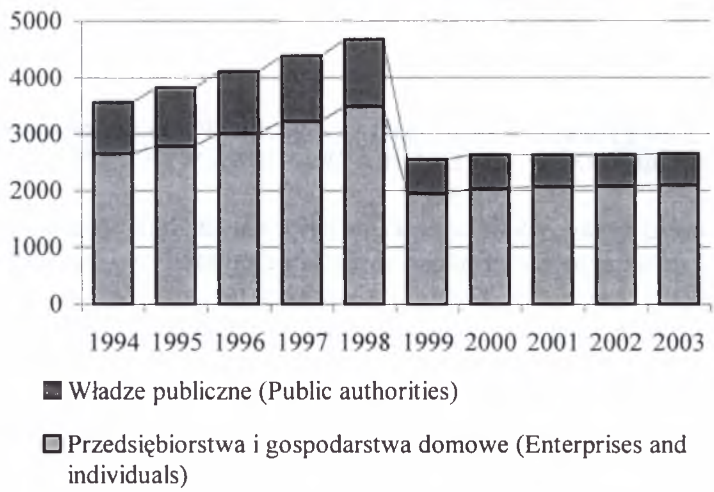
[5] *Deutsche Bundesbank Monthly Report*, Vol. 56, No 1, January 2004, s. 20–21.

[6] Nazwa kategorii odnosi się do grupy podmiotów, w skład której wchodzą krajowe gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa oraz władze publiczne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 2.

Ryc. 2. Kredyty i pożyczki krótkoterminowe udzielone krajowym nie-bankom w Niemczech w latach 1994–2003 (do końca 1998 roku mld DM, od roku 1999 mld euro)
Short-term lending to domestic non-banks (non-MFIs) in Germany in 1994–2003 (up to the end of 1998, DM billion, from 1999 euro billion)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 2.

Ryc. 3. Kredyty i pożyczki średnio- i długoterminowe udzielone krajowym nie-bankom w Niemczech w latach 1994–2003 (do końca 1998 roku mld DM, od roku 1999 mld euro)
Medium and long-term lending to domestic non-banks (non-MFIs) in Germany in 1994–2003 (up to the end of 1998, DM billion, from 1999 euro billion)

był rok 2002, kiedy odnotowano nominalny spadek o 16,9 mld euro. Niewątpliwie głównym powodem było zahamowanie wzrostu gospodarki niemieckiej, objawiające się początkowo stabilizacją tempa wzrostu PKB na niskim poziomie, ostatecznie zaś ujemnym tempem przyrostu PKB w drugim i trzecim kwartale 2003 roku (odpowiednio −0,7 i −0,2 proc. PKB, liczone rok do roku).

Pozostałe wnioski dotyczą struktury terminowej należności oraz udziału sektora publicznego, dodatkową ich prezentację stanowią ryciny 2 i 3. W przypadku kredytów i pożyczek krótkoterminowych można zauważyć zależność ich ogólnych rozmiarów od stanu koniunktury gospodarczej. W latach 2002 i 2003, cechujących się spowolnieniem tempa wzrostu PKB, nastąpiło również zmniejszenie tego typu należności ogółem o kwotę 27,2 mld euro. Zmniejszenie to było przede wszystkim spowodowane ograniczeniem kredytowania grupy podmiotów gospodarczych i gospodarstw domowych. Równocześnie wzrosło krótkoterminowe zadłużenie sektora publicznego w niemieckim sektorze bankowym. W ciągu ostatnich dwóch lat powiększyło się ono o kwotę 12 mld euro, co oznacza jednocześnie wzrost o 38,5 proc., skutkujący także wzrostem udziału tej grupy należności z 8 proc. w roku 2001 do 12 proc. w 2003.

Rozmiary kredytowania średnio- i długoterminowego podmiotów niefinansowych przez niemiecki sektor bankowy po dobrze widocznym wzroście w latach 1994–1998 (wzrost nominalnie o 1121,8 mld DM co stanowi 31,5 proc.) uległy stabilizacji tak, by w latach 2000–2003 pozostać na w miarę stabilnym poziomie około 2600 mld euro.

Udział sektora publicznego w analizowanej kategorii również nie ulegał w ostatnich latach zbyt dużym wahaniom. Należy jednak podkreślić, iż od roku 1995 zmalał on z około 27 proc. do niecałych 21 proc. w listopadzie 2003 roku. Obecnie średnio- i długoterminowe należności od sektora publicznego wynoszą 555 mld euro.

NALEŻNOŚCI NIEMIECKIEGO SEKTORA BANKOWEGO OD KRAJOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW – STRUKTURA BRANŻOWA W LATACH 2000–2003

Kolejna część opracowania została poświęcona analizie struktury branżowej podmiotów korzystających z finansowania poprzez kredyty i pożyczki udzielane przez niemieckie banki. W badaniu uwzględniono również grupę osób tzw. samozatrudnionych (ang. *self-employed persons*). Kredyty i pożyczki udzielone niemieckim przedsiębiorstwom oraz osobom samozatrudnionym w latach 2000–2003 przedstawia tabela 3.

W strukturze kredytów i pożyczek dla przedsiębiorstw zdecydowanie przeważają kredyty udzielone podmiotom działającym w sektorze usług. Udział tej kategorii w latach 2000–2003 wahał się od 55 proc. do 57 proc. Oznacza to zaangażowanie sektora bankowego w finansowanie tej grupy przedsiębiorstw w wysokości około 1270 mld euro. W branży usług publicznych i prywatnych odnotowano w roku 2003 niewielki wzrost produkcji na poziomie +0,1 proc.[7] Kolejnymi pod względem udziału są należności od przemysłu produkcyjnego i handlu. W roku 2003 stanowią one po 12 proc. i zmalały w ciągu trzech ostatnich lat o 2 pkt. proc. Kredyty i pożyczki udzielone podmiotom gospodarczym działającym w pozostałych bran-

[7] Źródło: Statistisches Bundesamt (http://www.destatis.de, data pobrania 20.02.2004 r.).

Tab. 3. Kredyty i pożyczki udzielone niemieckim przedsiębiorstwom w latach 2000–2003* w mld euro
Lending to German enterprises in 2000–2003 (euro billion)

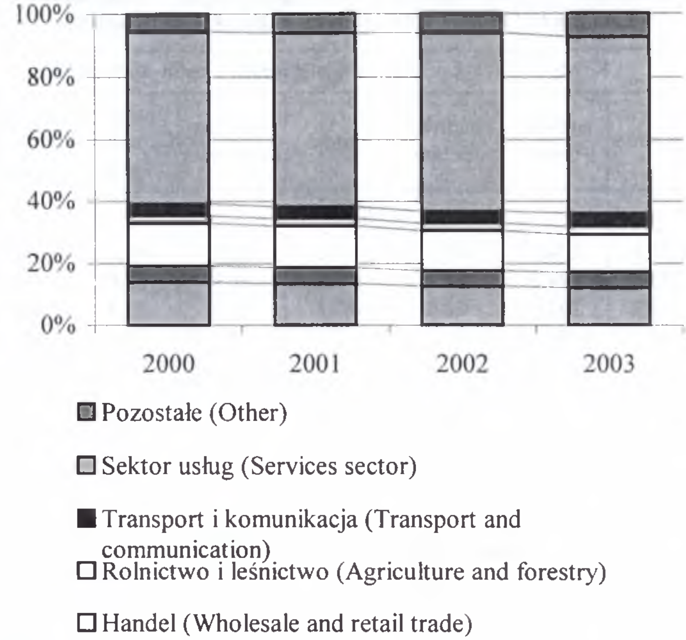
Lata	Kredyty i pożyczki dla przedsiębiorstw i osób samozatrudnionych							
	ogółem	wytwórczość	budownictwo	handel	rolnictwo i leśnictwo	transport i komunikacja	osoby samozatrudnione	sektor usług
Ogółem								
2000	1267,8	174,9	68,2	173,2	31,4	49,1	459,0	700,8
2001	1295,6	174,3	67,9	172,9	31,3	50,0	458,6	723,3
2002	1277,3	161,5	64,6	162,6	31,3	51,3	451,8	729,2
2003	1262,1	154,4	61,7	153,3	32,9	53,6	441,8	716,1
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe								
2000	294,6	61,5	17,9	62,2	4,2	10,1	57,1	122,1
2001	304,1	59,6	17,8	63,5	4,1	9,3	56,0	130,1
2002	281,1	52,0	15,9	58,7	4,2	8,4	53,8	123,3
2003	274,7	48,7	15,1	54,6	4,7	7,8	50,6	113,5
Kredyty i pożyczki średnioterminowe								
2000	120,1	17,6	7,0	13,3	3,4	6,9	33,1	61,4
2001	120,1	18,5	6,5	13,4	3,2	7,2	31,2	61,9
2002	121,8	17,9	6,5	13,5	3,3	8,5	31,2	63,2
2003	121,4	17,6	6,1	12,6	3,4	10,5	30,8	62,5
Kredyty i pożyczki długoterminowe								
2000	853,1	95,9	43,4	97,7	23,9	32,1	368,7	517,3
2001	871,4	96,2	43,7	96,1	24,0	33,5	371,3	531,3
2002	874,4	91,5	42,2	90,3	23,8	34,4	366,8	542,8
2003	866,1	88,1	40,6	86,1	24,7	35,2	360,4	540,1

* Informacje zamieszczone w tabeli za 2003 rok obejmują dane na koniec trzeciego kwartału.
Źródło: *Deutsche Bundesbank Monthly Report*, Vol. 56, No 1, January 2004, s. 32–33.

żach stanowią już tylko kilkuprocentowe wskaźniki w strukturze ogółem. Warto zwrócić uwagę na niski udział kredytowania przedsiębiorstw działających w budownictwie. Nominalnie spadło ono w latach 2000–2003 z 68,2 mld euro do 61,7 mld euro. Niewątpliwie wpływ na tę sytuację ma malejąca produkcja tego sektora. W roku 2003 wartość dodana w budownictwie w odniesieniu do roku poprzedniego spadła o 4,7 proc.[8]

Struktura podmiotów gospodarczych, którym niemiecki sektor bankowy udzielił kredytów i pożyczek bardzo istotnie różni się w zależności od terminu finansowania. Różnice istniejące w roku 2003 przedstawiają wykresy 5 i 6. We wszystkich grupach największe znaczenie odgrywają kredyty i pożyczki dla przedsiębiorstw usługowych. Jednak ich udział bardzo istotnie się różni. Największy notuje się w strukturze kredytów i pożyczek długoterminowych (62 proc.), podczas gdy wśród kredytów i pożyczek o najkrótszym terminie zapadalności jest to

[8] *Ibidem.*

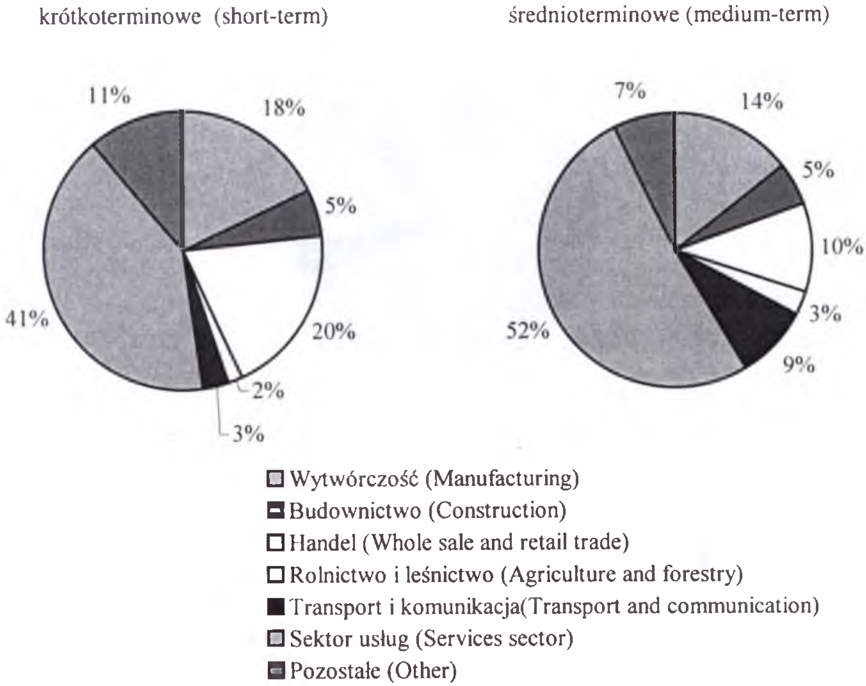
Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 3.

Ryc. 4. Kredyty i pożyczki dla przedsiębiorstw ogółem, wg branż w latach 2000–2003 w mld euro
Lending to enterprises, sectors of economic activity in 1994–2003 (euro billion)

tylko 41 proc. Całkowicie inaczej wygląda sytuacja w przypadku kredytowania przemysłu wytwórczego (w kredytowaniu długoterminowym udział wynosi 10 proc., w krótkoterminowym 18 proc.) i handlu (odpowiednio 10 proc. i 20 proc.). Nie oznacza to jednak, że w branżach tych zdecydowanie dominuje kredytowanie krótkoterminowe. W roku 2003 przemysł wytwórczy korzystał z finansowania poprzez kredyty i pożyczki bankowe w wysokości 154,4 mld euro, z czego na finansowanie krótkoterminowe przypadało 48,7 mld euro (31,5 proc.), na długoterminowe zaś 88,1 mld (57 proc.). Podobnie sytuacja wyglądała w przypadku handlu, który korzystał z finansowania krótkoterminowego w wysokości 54,6 mld euro (35,6 proc.) i długoterminowego w wysokości 86,1 mld euro (56,2 proc.).

Oficjalne statystyki publikowane przez Deutsche Bundesbank oraz Statistisches Bundesamt ujmują w analizie grupę osób tzw. samozatrudnionych. Powstawanie przedsiębiorstw jednoosobowych jest w Niemczech promowane jako element polityki zwiększania zatrudnienia. Podmioty te również korzystają z kredytów i pożyczek udzielanych przez niemieckie banki, a skala takiego finansowania jest ogromna. Wyniosła ona w 2003 roku 441,8 mld euro, podczas gdy suma wszystkich kredytów i pożyczek udzielonych niemieckim przedsiębiorstwom stanowiła kwotę 1262,1 mld euro.

Około 85 proc. kredytów udzielonych przez niemieckie banki skierowano do sektora prywatnego, w którym największą grupę stanowią „niesamodzielne osoby

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 3.

Ryc. 5. Struktura krótko- i średnioterminowych kredytów i pożyczek udzielonych niemieckim przedsiębiorstwom w 2003 roku wg branż
The structure of short and medium-term lending to domestic enterprises, sectors of economic activity in 2003 acc. to branches

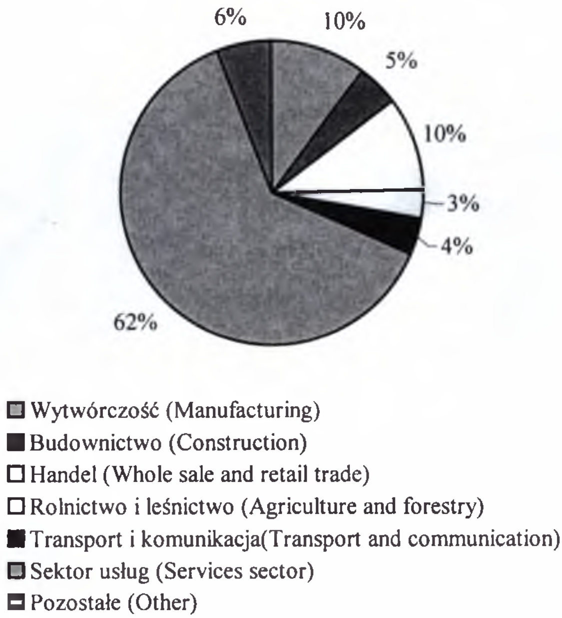
prywatne". Grupa ta około 25 proc. udzielonych jej kredytów przeznacza na cele związane z budownictwem mieszkaniowym. Około 25 proc. wszystkich kredytów udzielonych osobom samozatrudnionym i przedsiębiorstwom wykorzystuje się na cele budowlane.[9]

NALEŻNOŚCI NIEMIECKIEGO SEKTORA BANKOWEGO OD SEKTORA PUBLICZNEGO

Niemiecki sektor publiczny zgłasza duże zapotrzebowanie na środki finansowe, co jest spowodowane niewątpliwie przede wszystkim rosnącą skalą deficytu budżetu centralnego. Deficyt ten w roku 2003 osiągnął rozmiary 86 mld euro,[10] co stanowi 4 proc. PKB, natomiast zadłużenie budżetu centralnego wyniosło 768 mld euro.

Budżet państwa był głównym pożyczkobiorcą netto w listopadzie 2003 roku, pozyskując w tym czasie 3,9 mld euro. W ciągu jedenastu miesięcy roku skala

[9] S. Flejterski, I. Romiszewska, *op. cit.*, s. 46–47.
[10] Obejmuje również deficyty pozabudżetowych funduszy specjalnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 3.

Ryc. 6. Struktura długoterminowych kredytów i pożyczek udzielonych niemieckim przedsiębiorstwom w 2003 roku wg branż
The structure of long-term lending to domestic enterprises, sectors of economic activity in 2003

Tab. 4. Należności od sektora publicznego w Niemczech w latach 1994–2003* (do końca 1998 roku mld DM, od roku 1999 mld euro)
Lending to public authorities in Germany in 1994–2003 (up to the end of 1998, DM billion, from 1999 euro billion)

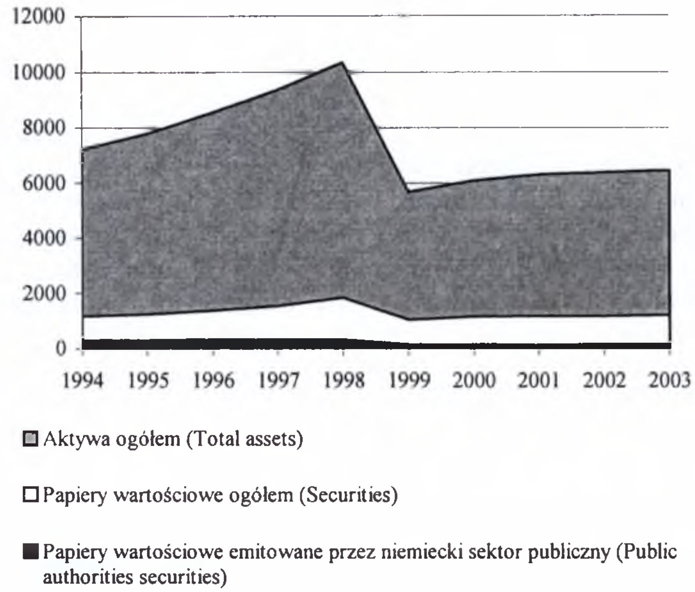
	Lata									
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Należności ogółem	941,9	1086,3	1169,1	1228,2	1254,9	632,1	616,9	587,8	586,4	598,5
Kredyty i pożyczki	650,1	792,2	857,8	911,0	939,1	488,4	478,5	468,7	448,5	442,5
Papiery wartościowe	291,8	294,1	311,4	317,2	315,8	143,7	138,4	119,1	137,9	156,0

* Wielkości podane w tabeli obejmują dane na koniec roku, jedynie w części odnoszącej się do roku 2003 podano dane na koniec listopada.

Źródło: *Deutsche Bundesbank Monthly Report*, Vol. 56, No 1, January 2004, s. 20–21; *Statistical Supplements to the Monthly Report „Banking Statistics"*, February 2004; *Deutsche Bundesbank Annual Report 2002*.

zadłużenia netto wzrosła o 32,4 mld euro, przekraczając założenia całorocznego budżetu sformułowane na poziomie 25 mld euro. Skalę należności niemieckiego sektora bankowego od sektora publicznego w latach 1994–2003 prezentuje tabela 4.

Należności od sektora publicznego w Niemczech w ujęciu nominalnym bardzo wyraźnie wzrastały w okresie 1994–1998, w sumie o kwotę 313 mld DM (wzrost o 33,2 proc.). Przyrost ten był spowodowany głównie zwiększeniem należności

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Deutsche Bundesbank Monthly Report*, Vol. 56, No 1, January 2004, s. 20–21.

Ryc. 7. Aktywa niemieckiego sektora bankowego, papiery wartościowe oraz papiery wartościowe emitowane przez władze publiczne w portfelu banków w latach 1994–2003 (do końca 1998 roku mld DM, od roku 1999 mld euro)
Assets of MFIs in Germany, securities and public authorities securities outstanding of banks in 1994–2003 (up to the end of 1998, DM bilion, from 1999 euro billion)

z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek o 289 mld DM (wzrost o 44,4 proc.). Największy skok rozmiarów należności ogółem zanotowano w roku 1995 na kwotę 110,9 mld DM. Od roku 1999 dała się zauważyć stabilizacja należności ogółem, które w listopadzie 2003 roku stanowiły 598,5 mld euro.

Wykres 7 przedstawia zmiany wielkości sumy aktywów sektora bankowego, portfela papierów wartościowych ogółem oraz portfela papierów wartościowych emitowanych przez władze publiczne w latach 1994–2003. Po pierwsze w strukturze aktywów ogółem w całym badanym okresie udział papierów wartościowych ogółem pozostawał niewielki i nie przekroczył 20 proc. Najniższy udział zanotowano w roku 1995 (15,9 proc.), największy zaś w roku 2000 (19,1 proc.). Bardzo niskim udziałem charakteryzują się też papiery wartościowe emitowane przez władze publiczne. Ich udział w sumie aktywów ogółem wahał się pomiędzy 4,0 proc w roku 1994 i 1,8 proc. w 2001.

Jednocześnie udział papierów, których emitentem są władze publiczne w portfelu papierów wartościowych banków niemieckich zawierał się w przedziale od 25 proc. w roku 1994 do 10 proc. w roku 2001. Na koniec listopada 2003 udział ten wyniósł 12,8 proc. (nominalnie 156 mld euro).

PODSUMOWANIE

Podsumowując należy stwierdzić, iż niemiecki system bankowy charakteryzuje się wysoką kapitalizacją. Suma bilansowa na koniec listopada 2003 roku wyniosła 6456,1 mld euro. Udział należności od sektora finansowego w strukturze aktywów wynosi około 40 proc. Wśród kredytów i pożyczek udzielonych podmiotom niefinansowym dominują należności średnio i długoterminowe. Niezależnie od terminu zapadalności, we wszystkich grupach kredytów wiodącą rolę pełnią należności od podmiotów funkcjonujących w sektorze usług. Istotna jest również skala finansowania przez niemiecki system bankowy osób samozatrudnionych (*self-employed persons*), kredyty i pożyczki im udzielone stanowią w sumie 1262,1 mld euro. Należności od sektora publicznego wynoszą prawie 600 mld euro, z czego 156,0 mld przypada na należności z tytułu papierów wartościowych.

SUMMARY

This paper shows the structure of lending by banks (Monetary Financial Institutions) in Germany in 1994–2003. It is based on the publications of Deutsche Bundesbank and Statistisches Bundesamt. The article deals with the issues of principal assets of banks in Germany, lending by banks to domestic monetary financial institutions and non-banks. The author focuses on the lending by banks to domestic enterprises, including self-employed persons and sectors of economic activity. The author also focuses attention on the indebtedness of state government. The article includes a very short characteristics of German economy and German banking system.

BIBLIOGRAFIA

Deutsche Bundesbank, Annual Report 2002.
Deutsche Bundesbank, Monthly Report, Vol. 56, No 1, January 2004.
Deutsche Bundesbank (http://www.bundesbank.de).
Flejterski S., Romiszewska I., *Niemiecki System Bankowy,* TWIGGER, Warszawa 2004.
Gesetz über das Kreditwesen (Kreditwesengesetz) z 9 września 1998 roku (BGB1 I s. 2776).
Statistical Supplements to the Monthly Report, „Banking Statistics", February 2004.
Statistisches Bundesamt (http://www.destatis.de).